

KÜLLİYAT

OSMANLI ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

THE JOURNAL OF
OTTOMAN STUDIES

Abdülşamet DEMİRBAĞ

Uzm., Öğr. Gör.

Munzur Üniversitesi

Pertek Sakine Genç MYO

sametdemirbag@munzur.edu.tr

Mehmet DEMİRBAĞ

Okt.

Munzur Üniversitesi

Tunceli MYO

mdemirbag@munzur.edu.tr

AHMED-İ DÂÎ'NİN "BUYUR" REDİFLİ GAZELİ ÜZERİNE BİR TAHLİL DENEMESİ

Özet

Latîfî Tezkiresi'ne göre Ahmed-i Dâî'nin doğum yeri Germiyan'dır. Kaynaklar doğum yılı ile ilgili tam bir tarih vermemiştir. İlim ve tahsili konusunda da herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Mutasavvıf olan şairin şiirlerinde tasavvufî terimleri sık sık kullandığını görebilmekteyiz. Dâî, eserlerinde asıl gayenin Allah'a ulaşmak ve onun yolunu takip etmek olduğunu anlatmıştır. Tasavvufî söylemleri sehl-i mümteni tarzında dile getirmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ahmed-i Dâî, tasavvuf, şiir, tahlil.

An Analysis On Ahmed-i Dâî's Ghazel Of "Buyur" Rhyme

Abstract

According to Tezkire of Latîfî, the birth place of Ahmad-i Dâî is Germiyan. Sources have not given a full date about his birth year. There is no information about science and education in the sources. We can see that Ahmed-i Dai frequently uses mystical terms in his poems. Dâî explained that the real intention in his works was to reach Allah and follow his path. He has expressed his mystic discourses in the form of a sehl-i mümteni.

Keywords: Ahmed-i Dâî, Mysticism, poetry, analysis.

KÜLLİYAT

OSMANLI ARAŞTIRMALARI DERGİSİ - THE JOURNAL OF OTTOMAN STUDIES

SAYI: 1 NİSAN 2017 - ISSUE: 1 APRIL 2017

GİRİŞ

Kaynaklarda doğum ve ölüm tarihi ile ilgili herhangi bir bilgi bulunmayan şairin eserlerinden yola çıkılarak XIV. yüzyılın sonu ile XV. asrın ilk çeyreğinde yaşadığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte kaynaklarda Dâî'nin bir süre Germiyan'da kadılık yaptığı, hatta bu görev esnasında muhtemelen Germiyan Beyi Süleymân Şâh'ın kızı ile Yıldırım Bâyezîd'in 779/1377-78 yılında gerçekleşen düğün törenlerine de şahitlik ettiği kayıtlıdır (Gelibolulu Âlî, 1277:130; İsen, 1998:118). Bazı şiirlerinde 'Ahmed-i Dâî' şeklinde olmakla beraber ekseriyetle manzum eserlerinde 'Dâî' mahlasını kullanan şair, *Tercüme-i Tıbb-ı Nebevî* adlı eserinin mukaddimesinde 'Ahmed bin İbrahim bin Muhammed el-ma'rûf bi'd-Dâî' şeklinde kendi künyesini vermektedir (Ertaylan, 1952:6). Dâî'nin ölüm tarihi bilinmemektedir. Ancak son eseri *Tezkîretü'l-evliyâ* olduğuna göre, bu eserin yazılış tarihi olan (824/1421) tarihinden sonra uzun süre yaşamadığı anlaşıyor.

Ahmed-i Dâî, eserlerinde Türkçeyi büyük bir ustalıkla kullanmış, Türk Dilinin gelişimine, Türkçenin bir sanat dili olarak kabul görmesine büyük katkılarda bulunmuştur. Hemen bütün tezkirelerde kendisi çağının en büyük âlimleri, sanatçıları arasında sayılmaktadır. Özellikle Türkçenin bir konuşma dili olduğu bilimsel ve sanatsal eserlerde pek kabul görmediği bu yıllarda, Dâî'nin dilimize yaptığı katkılar yadsınamaz. Tasavvufî şiirlerinde de başarılı olmakla birlikte o, en çok ince duyguları ve özelemleri, hayal ve ümitsizliği şiirlerinde sade ve duru bir Türkçe ile dile getirmiştir (bk. Demir, 2004:3).

Ahmed-i Dâî, Kur'an, tefsir, hadis gibi dîni ilimlerle birlikte lügat, aruz, inşâ, riyâziye, rüya tabiri, tarih, tıp gibi çeşitli konularda pek çok eser kaleme almıştır. Bu eserlerin çoğu tercüme olmakla birlikte bunların dokuzu mensur, altısı manzumdur. Eserleri şunlardır:

Türkçe Dîvân, *Farsça Dîvân*, *Çeng-nâme*, *Vasıyyet-i Nûşirevân-ı Âdil be-Pusereş Hürmüz-i Tâcdâr*, *Ukûdü'l-Cevâhir*, *Câmasb-nâme*, *Tercüme-i Tefsîr-i Ebu'l-Leys Semerkandî*, *Tercüme-i Kitâbü't-Ta'bîr-nâme*, *Vesîletü'l-Mülûk fî Ehli's-Sülûk*, *Miftâhü'l-Cenne(t)*, *Tercüme-i Tezkîretü'l-Evliyâ*, *Tercüme-i Eşkâl-i Nâsır-ı Tûsî* (*Tercüme-i Sî Faslı fî't-Takvîm*), *Tercüme-i Tıbb-ı Nebevî*, *Teressül*, *Müfredât*

"Buyur" Redifli Gazeli Tahlil Denemesi

fâilâtün/ fâilâtün/fâilâtün/fâilün

- 1 Sâkîyâ mahmûr olup bir şâh fermânın buyur
Çün bilürsin derdini lutf eyle dermânın buyur
- 2 Câm-ı mey cânumdur ol kim ansuzın yok dirligüm
Hüsrev-i âdil kerem kıl cânluya cânın buyur
- 3 Süci kanlumdur benüm bagrum kanın nûş eyledi
Çün senün devründe güç yok kanluya kanın buyur
- 4 Zâhidâ ben bir za'îfem tevbedür emr-i 'azîm
Güç buyurma tâkatüm yitdükçe âsânın buyur
- 5 Her kim oldur la'übâli âşık-ı ser-mest ü rind
Sımasun peymâne sısun 'ahd ü peymânın buyur
- 6 Sâkî-yi gül-ruh elinden câm-ı mey nûş eylesün
Hoş geçürsün 'iş ü 'işret birle devrânın buyur
- 7 Hûblarun şâhı çü sensin Dâî-yi muhlis benem
Niçe bir cevri ü cefâ bir lutf-ı ihsânın buyur

Birinci Beyit

Sâkîyâ mahmur olup bir şâh fermânın buyur
Çün bilürsin derdini lutf eyle dermânın buyur

"Ey sâkî, şu içkinin verdiği mahmurluk içinde bir sultanın emrini buyur. Çünkü sen (âşkın) derdini biliyorsun, lutf et dermânını ver."

Sâkî, mecliste içki sunan kişidir. Tasavvufta hem mürşit hem de sultan hüviyetinde olan kimsedir. Meclis, tekke veya dergâh olarak düşünülmektedir. Mürşit, dergâhın başında olduğu için Allah'ın aşkını kendi bünyesinde bulunduran, dinin emir ve yasaklarına uyan, o emirleri kendi hayatında uygulayan kişidir. Mürşit, Allah'ın emirlerini müritlerine tebliğ eden, onların sırât-ı müstakim üzerine olmalarını sağlayan kişi olduğu için, sâkî nasıl ki bir mecliste şarabı sunan kişi ise mürşit de bir dergâhta dinî emirleri sunan kişi hüviyetindedir. Böylesine zıt olay ve kavramların mutasavvif kişiler tarafından kullanılması, kendilerini toplum nezdinde eleştiriye maruz bırakmak içindir. Çünkü âşıklar dışa değil, içe önem veren kişilerdir. Onlar, halktan ziyade Hakk'a önem verirler. Dolayısıyla Hak nazarında değerlerinin olması onları hoşnut eder.

İnsanlar içkinin tesiriyle mahmur olup, kendinden geçiyorsa; müritler de mürşidin vermiş olduğu ilâhî aşkın cezbesiyle sarhoş bir hâle gelerek, ilâhî aşk denizinde kendilerini kaybederler. Tasavvufta sevgili bazen sultan olarak ifade edilir. Sultan emirlerini ferman yoluyla iletir. Âşık köle, sevgili sultan olduğuna göre sultanın emri âşık için bulunmaz bir lütuftur. Bir başka deyişle âşık kul, sultan ise Allah'tır. Âşıklara düşen emre boyun eğmektir. Âşıklar, beşeri aşkı kendileri için ilk merhale kabul ettikten sonra, "Yaradılanı severiz Yaradan'dan ötürü" sözü münasebetiyle sevgiliye çok önem verirler. Bununla birlikte Allah'ın kulunu yaratırken bizzat kendi ruhundan ona üflemesi ve netice itibarıyla kulun eşref-i mahlukât sayılması da insanı sevmenin aslında farkında olmadan Allah'ın bizzat kendisini sevmek olduğunu bizlere göstermektedir. Dolayısıyla kendi gönlünde temiz bir aşkı bulunduran kişilerin ilâhî aşk yolunda ilk adımlarını attıkları söylenebilir.

Beyitte şair, âşıkların derdini bilen Allah'tan istekte bulunarak bu yolda kendi derdinin dermânını istemektedir. Burada sakiye seslenilerek nida yapılmış, sevgili sultana benzetilerek açık istiare yapılmıştır. Beyitte, "sultan, ferman, lutf eyle-, buyur-" kelimeleri anlamsal olarak bir uyum içerisinde olduğu için tenasüp yapılmış; dert ve derman göstergeleri anlam açısından bir zıtlık meydana getirdiği için tezat yapılmıştır.

Beyitte 1 zihaf, 2 ulama, 1 med, 1 imale bulunmaktadır.

İkinci Beyit

*Câm-ı mey cânumdur ol kim ansuzın yok dirliğüm
Hüsrev-i âdil kerem kıl cânluya cânın buyur*

"Şarap kadehi canımdır. Bu yüzden onsuz huzurum, dirlik ve düzenim yoktur. Ey adaletli hükümdar, gel lütfet bu can taşıyana canını bağışla."

Şarap kadehi, âşık sevgili tarafından sunulan en büyük nimettir. Hakiki aşkın şarabını içmekten maksat hakiki olan güzelin yani Allah'ın bizzat aşkını kendi bünyesinde kana kana içebilmek ve bulunduraktır. Onunla canını, kendi ruhunu özdeşleştirmektir. Böyle olunca şâir, şarap kadehini canı ile eşdeğer tutmaktadır. Mürşit tarafından kendisine sunulan aşkın büyüleyici çekim gücünü kendisinden ayrı düşünmemekte, onsuz kendi yaşamının imkânsız olduğunu vurgulamaktadır. Çünkü tasavvufta âşık için en önemli şey Allah aşkıdır ve bu aşk yolunda fenâfillâha ulaşmaktır. Şâir beyitte bundan mahrum olursa dirlik ve düzeninin olamayacağını dile getirmektedir. Sevgilinin adaletli bir hükümdar olarak görülmesinin sebebi, sevgilinin bizzat Allah olması hasebiyle onun âdil sıfatının varlığını gözler önüne sermek istemektir. Elbette ki Allah âdildir, her şeyi en iyi bilen olması sebebiyle de adaletli hükümlerde bulunmaktadır.

Sevgili, âşık için her şeyi ifade eder. Bundan dolayı sevgili âşığın hayatına yön vermektedir. Yani âşık yönetilen konumunda olup sevgili ise âşığı bizzat yöneten ve onun hayatına yön veren kişi konumundadır. Sevgilinin aşkı yüzünden bitap düşen âşık, sürekli sevgilinin kapısında inlemekte ve sevgiliden canının bağışlanmasını istemektedir. Sevgili de yapmış olduğu hâl ve hareketlerle âşığa türlü eziyetler çektirmektedir. Öyle ki hançerle âşığın kalbini yaralamakta ve onun aşk şehidi olarak can vermesine bile neden olmaktadır.

Beyitte "can, canlu" kelimeleriyle ıstikak yapılmış, "can" kelimesi ile de tekrar oluşturulmuştur. Beyit içerisinde 1 ulama ve 2 tane de imale söz konusudur.

 Beyit

*Sci kanlumdur benüm bagrum kanın n eyledi
n senün devrnde g yok kanluya kanın buyur*

“arap benim katilimdir,ciğerimin kanını iti. Senin (hkmettiğin) devrinde zorbalık yoktur, katilin kanını al, cezasını ver.”

Divan edebiyatında şarap aıka İlahî akı veren, aıkın kendinden geçmesini sağlayan mrşidin tebliğidir. Aslında aıkın isteği, kendisinin fenâfillâha ulaşması için her türlü zorlukları istemesi ve bu zorluklara göğü germesidir. Böyle olunca arabı istemekle birlikte, onu yaraladığı ve yokluğa sürüklediği için katil olarak görülmektedir. Bunula birlikte, açık arabı her daim arzulamaktadır ki bu durum sevgiliden gelen eziyetlerden şikâyetçi görünüp, sevgiliden gelen eziyetleri arzulaması durumunda da aynıdır. Eziyet, dert, ıstırap, firkat, cefa, vs. gibi kelimeler gazellerde çokça zikredilen kelimelerdir. Açık, ıstırap sayesinde kemâle erer ve kemâle erdikten sonra da fenâfillâha ulaşmak ister. Şair benim katilimin cezasını ver derken, sevgilisini adil bir hükümdar olarak görmüş ve onu somut bir hale getirmeye çalışmıştır. Yani sevgilinin masum olduğunu, onun aslında âdil biri olduğunu dile getirmek istemiştir.

Beyitte araba insana ait özellikler yüklenerek teşhis, şarap katile benzetilerek tebih yapılmıştır. Şair kapalı istiare yoluyla, sevgilisini âdil bir sultana benzetmitir. “*Kanluya kanın buyur*” ifadesiyle katile ölüm cezası istenerek, mecâz-ı mürsel yapılmıştır. Ayrıca “*kanlu, kan*” kelimeleriyle tekrar yapılmıştır. Beyitte 3 imale ve 1 ulamanın varlığı söz konusudur.

Dördüncü Beyit

*Zâhidâ ben bir za’ifem tevbedr emr-i’azîm
G buyurma tâkatm yitdke âsânın buyur*

“Ey zahit, ben zayıf ve güçsüz biriyim. Tövbe büyük bir emirdir; bana zor olanı emretme, gücümün yetebileceği kolay olanı buyur.”

Tasavvufta zahitler ve mutasavvıflar daima karşı karşıya gelmişlerdir. Çünkü zahitler dışa; mutasavvıflar ie yani kalbe önem verdikleri için sürekli aralarında bir tartışma söz konusudur. Zahitler, riyakâr olarak tabir edilmiştir. Onlar sadece Allah’ın emirlerini teoride öğrendikleri için için i yüzünü anlayamamılardır. Mutasavvıflara göre zahitler, öğrendikleri birtakım bilgileri halka söyleyen fakat kendileri bunları yapmaktan uzak bir yaşam süren kimselerdir. Açıklar ise aşkın i yüzünü, ne olması gerektiğini anlayıp, halka yabancı olan; bir nevi derviâne bir yaşam süren kişilerdir. Açıklar çaresizdir. Çünkü onlar Allah akı ile yanıp tutumu, onun azâmeti karşısında çaresiz kalmışlardır. Sevgili naz makamında olduğu için daima aıka eziyet çektiren bir kişi olarak karşımıza çıkar. Böyle olunca da açık, sevgiliden gelen bu cefâlar karşısında bitap dmtr. Gerçekten tövbe büyük bir itir, emr-i azmdir. âir, zayıf olduğunu, bu emri yerine getiremeyeceğini söylemektedir. İnsanoğlu için tövbe yapılması gereken en zor işlerden biridir. Çünkü yaşadığımız dünyanın türlü güzelliklerine boyun eğmi bir vaziyette hayatımız geçerken, tövbe edip bir daha geçici olan güzelliğe meyletmemek gerçekten zor bir i olsa gerek. Şair kendi nefisine bu kadar hâkim olmadığını vurgulayarak, çaresiz bir açık olduğunu dile getirmiş, böyle bir işin altından kalkamayacağını söylemiştir.

Beyitte “*g, âsân*” kelimeleri anlamsal olarak zıtlık oluşturduğu için tezat,zahide seslenildiği için de nida yapılmıştır. “*Buyur*” sözcüğüyle söz tekrarı yapılmıştır. Ayrıca beyitte 2 imale kullanılmıştır.

Beşinci Beyit

*Her kim oldur la’bâli âşık-ı ser-mest  rind
Sımasun peymâne sısun’ahd  peymânın buyur*

“Her kim labali, sarhoş ve rint bir açık olursa, (ona) emret şarap kadehlerini kırmасыn, yeminini bozsun.”

Klasik iirde aıkın en önemli vasıflarından birisi rint olmasıdır. Rint; grne ve dünya ilerine kıymet vermeyen, kurallardan uzak, bütün varlığı kendi iç dünyasına göre değerlendiren, gönül gözüyle gören, hogrl, kalender, ikiye düşkün ve derbeder grnnn aksine arif, hakm, gönül ehli kimsedir. Beyitte bir aıkın portresini görebilmekteyiz. Aıkın en önemli vasfı rintliğidir. Rint olmak da labali ve sermest olmayı gerektirir. Bu zellikler de bir önceki beyitte karşımıza çıkan zahidin özellikleriyle zıtlık göstermektedir. Beyte bu

açıdan bakacak olursak, zahire yani görünüşe önem veren zahit ile batına yani içe önem veren âşık (rint) karşılaştırılmaktadır. Zahit için kışırıyla, rint (âşık) ise lübbü olan özüyle uğraşır. Yemin bozmaktan kasıt, kulların "bezm-i eleste" Allah'a vermiş olduğu sözdür. Bu söz, Allah'a kulluk borcunu ifa etme adına verilmiştir. Eğer insanlar fani dünyaya meyledip ebedi olan ahiret hayatından yüz çevirirlerse, Allah'a vermiş oldukları yeminlerini bozmuş olduğu anlamını çıkarabiliriz. Şair, sevgiliyi hükümdar olarak tarif ettiğinden, yaşanan hadiseler için emir ferman buyurmasını istemektedir.

Şair "sımak, kırmak" kelimeleriyle söz oyunu yapmıştır. Beyitte "Bunlar kadehleri kırmasınlar, sen emret yeminlerini kırsınlar (bozsunlar)" anlamı kastedilmektedir. Beyitte, aynı fiilin olumlu ve olumsuz şekillerinin bir arada kullanılmasıyla meydana getirilen tezatlarla "tıbâk-ı selb" kullanılmıştır. Ayrıca "laübali, ser-mest, rind; ahd, peyman" kelimeleriyle tenasüp yapılmış, "peyman, peymane" kelimeleriyle de cinas yapılmıştır. "sımak" kelimesi aynı ibarede farklı anlamlarla bir arada kullanıldığı için müşâkele sanatına başvurulmuştur. Yine beyitte 2 imalenin kullanıldığını görmekteyiz.

Altıncı Beyit

*Sâkî-yi gül-ruh elinden câm-ı mey nûş eylesün
Hoş geçürsün 'iş ü 'işret birle devrânın buyur*

"Emret, gül yanaklı sâkînin elinden şarap içsin, zevk ve eğlence ile zamanını geçirsin."

Klasik şiirde sevgilinin yanağı güle benzetilmiştir. Gül, al rengi temsil ettiğinden sevgilinin yanağı da al renkte yani en güzel şekilde anlatılmak istenmiştir. Tasavvufta sâkî hem sevgili hem de gönülde Allah aşkını uyandıran, gönle Allah sevgisi sunan müşittir. Yukarıdaki beyitte bir işret mesclisinin tasviri yapılmıştır. Bu meclis bir aşk meclisidir. Bu meclisin başkahramanı da sâkîdir.

Yukarıdaki beyitte sâkînin yanağı güle benzetilmiş; "saki, cam, mey, nuş, iş, işret" kelimeleriyle tenasüp yapılmıştır. "Cam-ı mey nuş eyle-" ile kadehin içindeki şarap kastedilerek mecâz-ı mürsel yapılmıştır. Yine beyit içerisinde 1 zihaf, 1 imale ve 1 ulama kullanılmıştır.

Yedinci Beyit

*Hublarun şâhı çü sesin Dâî-yi muhlis benem
Niçe bir cevri ü cefâ bir lutf-ı ihsânın buyur*

"Sen güzellerin sultanı, ben de samimi, candan Dâî'yim/duacıyım. Bu zulüm ve haksızlık ne zamana kadar sürecek? Lutfet, biraz iyilikte bulun."

Şair bu beyitte Cenâbı- Hakk'a onun güzelliği sıfatıyla seslenerek, ona yürekten dua ettiğini söylemekte ve cevri ü cefa yerine ihsanını dilemektedir (Birici, 2010:85). Şair, sevgilisini sultana, kapalı istiare yoluyla kendisini de kula benzetmiştir. Âşık, kulluğunda samimidir, ihlas sahibidir. Sevgilinin bitmeyen eziyetlerine karşı artık biraz insaf et, iyilikte bulun demektedir. Bildiğimiz gibi klâsik şiirde sevgili, daima dert, ıstırap ve cefa kelimeleriyle özdeşleşen kişidir. Âşığa türlü sıkıntılar çektirir, rakibe meyleder, âşıkı yaralar ve o kadar acımasız görünür ki âşıkı yaraladıktan sonra kanını bile içmekten çekinmez. Başta olumsuz gibi görünen bu durumlar aslında âşıkın bizzat istedikleridir. Çünkü âşık, bu yolla kemâle ermeyi ümit etmektedir. Sevgili de bunu yerine getiren makamda yer almıştır. Âşıkın isteği bu olmasına rağmen, bir dayanma gücünün var olması münasebetiyle âşıklar, istedikleri bu duruma bazen dayanamazlar. Çaresiz kalırlar, dayanma gücünü kendilerinde bulamazlar. Bundan dolayı sevgili "sultan, derman sahibi, hükümdar" gibi ifadelerle tabir edilirken; âşık ise "kul, dertli, daima cefa ile boğuşan, çaresiz biri" olarak karşımıza çıkar. Niyaz kula; lütuf ve ihsan sultana mahsustur. Bundan dolayı sevgilinin kapısının eşliğindeki tozu bile kendi gözlerine sürme olarak çeken âşıklar, sevgilinin kapısına gelerek ondan inayet beklemekte, dertlerine derman, çaresiz gönüllerine güç ve kuvvet talep etmektedirler.

Beyitte Dâî kelimesi hem şâirin mahlası hem de dua eden anlamında tevriyeli kullanılmıştır. Bundan dolayı beyitte hüsn-i tahallus bulunmaktadır. Beyitte "cevri ü cefa, lutf-i ihsan" kelimeleriyle de tezat yapılmıştır. "Bir" sözcüğüyle söz tekrarı yapılmış, 2 zihaf ve 3 imale beyit içerisinde kullanılmıştır.

SONUÇ

Klâsik Türk edebiyatında âşık-maşuk tipi şairin gazelinde konu edilmiştir. Gazelin geneline baktığımız zaman tasavvufi manalar görebilmekteyiz. Şaire göre önemli olan ilâhî aşkın bizzat kendisidir. “Buyur” redifinin kullanılması bile şairin, Allah’tan gelen her türlü emir ve yasağa uyacağına göstergesidir. Bir kulun nasıl olması gerektiğini de bu gazelde görebilmekteyiz. Kul, Allah’a *Kâlû Belâ*’da vermiş olduğu söz münasebetiyle kendi üstüne düşen kulluk görevlerini yerine getirmelidir. Şairin âşıkları köle, sevgiliyi ise sultan olarak görmesinin sebebi sevgiliye verilen kıymetin göstergesidir. Âşıkın sevgiliye karşı gönlünde biriktirdiği aşk sayesinde, sevgiliden gelen her türlü cefayı kendisine bir nimet olarak görmektedir. Âşıkın çekmiş olduğu bu ıstıraplar onun kemale ermesine vesile olmaktadır. Bu noktada âşıkın bizzat istediği de budur. Çünkü kemale eren bir âşık bir sonraki basamakta fenâfillâha ulaşmaktadır.

Gazelin geneline baktığımız zaman tasavvufi terimlerin varlığı da göze çarpmaktadır. Sâkî, zahit, şarap, âşık, dert, derman kelimelerinin kullanılması şiirdeki tasavvufi derinliğin göstergesidir. Şair, beşerî bir aşkın ilk merhale olduğunu dile getirirken, asıl gayenin ilâhî aşk olduğunu vurgulamıştır. Sevgiliyi eleştiren, onu kan içici olarak gören şair, bir âşık olarak kendisinin ne kadar mustarip bir durumda olduğunu göstermek arzusundadır. Tasavvufta ele alınan bir başka durum da âşık ve zahitlerin sürekli karşı karşıya gelme durumudur. Şair, bu konuda yine diğer mutasavvıf şairler gibi zahitlerin yaşam biçimlerini eleştirmiştir. Şaire göre zahitler, ibadetlerini yaparken Hak nazarında değil, riya ile halk nazarında bir kıymetlerinin olmasını isterler. Çünkü âşıklar içe; zahitler de dışa önem veren kişilerdir. Hâlbuki ilâhî bir aşk ancak âşıkın gönlündeki temiz bir aşk ile vücut bulur. Riyanın bir kulun hayatında var olmasının onun helaki olacağını dile getiren şair, bir kulun nasıl hayat sürmesi gerektiğini de dile getirmek istemiştir.

Gazel, Klâsik Türk şiirinin en çok kullanılan aruz ölçüsü *fâilâtün/ fâilâtün/fâilâtün/fâilün/* kalıbıyla yazılmıştır. Klâsik Türk şiirinin en fazla kullanılan kafiye çeşidi Mürdef kafiye “ân” hecesiyle bu gazelde kullanılmıştır. Gazelde “in buyur” sözcüğüyle de redif oluşturulmuştur.

KAYNAKÇA

- Birici, Sevim (2010). “Ahmed-i Dâî’nin Mahlas Beyitlerinde Hüsn-i Tahallus”. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*.C. 20. Ss. 2.s. 79-90.
- Demir, Erkan (2004). *Ahmed-i Dâî, Ta’bîr-nâme, (100B-208B) Giriş-Çevriyazılı Metin- İndeks - Tıpkıbasım*. Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir.
- Ertaylan, İsmail Hikmet (1952). *Ahmed-i Dâî Hayatı ve Eserleri*. İstanbul: Üçler Basımevi.
- Gelibolulu Mustafâ Âlî (1277). *Kühü’l-Ahbâr*. İstanbul.
- İsen, Mustafa (hzl.) (1998). *Sehî Bey, Tezkire-i Heşt-Behişt*. Ankara: Akçağ Yay.

